

דף קטז.

או"ה סימן תעה פעיף א

עין משפט א.

א. יטול ידיו ויברך על נט"י^ה, ויקח המצות כסדר שהניחם הפרוסה בין שתי השלימות ויחזיקם^ט בידו ויברך המוציא^י וגם ברכת על אכילת מצה, ואח"כ יבצע מהשלמה העליונה ומהפרוסה משתייהן ביחד ויטבילם במלח^כ ויאכלם בהסיבה ביחד^ל כזית מכל אחד^מ.

ה. אע"פ שנטל ידיו לפני כן כיון שהסיח דעתו חוזר ונוטל בברכה, ואפי' אם בשעת אמירת ההגדה וההלל לא הסיח דעתו משמירת ידיו אעפ"כ צריך לחזור וליטול בלי ברכה, אם לא שהיה בדעתו בשעת נטילה הראשונה גם לאכילת המצה, ומ"מ אין נכון הדבר שלא יסיח דעתו מהם. כה"ח אות ג'.

ט. לפי שיש מחלוקת הפוסקים די"א לברך על השלמה המוציא ועל הפרוסה על אכילת מצה, ויש פוסקים להיפך ע"כ אוחו אותם בידו שניהם כדי לצאת ידי חובת כל הדיעות, ודעת האר"י ז"ל כדעת הפוסקים לברך על השלמה המוציא ועל הפרוסה על אכילת מצה וזה ע"פ הסוד. כה"ח אות ה'.

י. ויחזיקם בידו, היינו שלושתם כדי שיהיה לו לחם משנה ביד, והפרוסה מצד לחם עוני. מ"א ס"ק ב'. ויברך שתי הברכות לפני שישבור אותם. מ"ב אות ב'.

י. דברכת המוציא היא תדיר, ותדיר קודם, כ"כ הפר"ח. ויכוון בעת האכילה שמקיים מצוות עשה דאורייתא של "בערב תאכלו מצות".

י. וכשמברך על אכילת מצה יהיה במחשבתו גם אכילת האפיקומן שיאכל בסוף, כ"כ השל"ה. וה"ה שיש לכוון בברכה על הכורך. וכן בברכת אכילת מרור יכוון על הכורך.

כ. כ"כ בסי' קס"ז, ובכף החיים שם באות ל"ז ע"פ דברי האר"י ז"ל כדי למתק הגבורות. כה"ח אות י"ב.

י. ולצאת ידי המחמירים שלא לטבל במלח כמו שכותב הרמ"א אח"כ מטעם שיהיה נחשב ללחם עני או לאכול המצה בלי שום תערובת כלל, יטביל במלח למתק הגבורות ואח"כ ינער המלח ויאכל ויצא ידי שניהם. כה"ח אות י"ג-י"ד.

ל. כדי שלא יהיה הפסק כלל, ואם א"א לו לאכול ביחד אכלן זה אחר זה ולא הוי הפסק בדיעבד כיון ששניהם הוי מענין אכילה. מ"ב אות ח' ואות יו"ד. ועיין באו"ח סימן קסז סט"ו ובמנחת אשר שם ס"ק ל"ז ובמשנ"ב שם ס"ק פג, ועיין בסימן תפ"ב ובהגהה שם מפורש שלא צריך לאכול מהשלם.

מ. משמע דגם פרוסת המוציא צריך כזית, וכ"כ המ"א בס"ק ד'. והגם שברכת המוציא בעלמא לא צריכה כזית, כיון דאיכא פלוגתא אם ברכת אכילת מצה על

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ואם אינו יכול לאכול כשני זיתים ביחד יאכל המוציא תחלה ^א ואח"כ הכזית של אכילת מצה.

הגה: ואין המנהג לטבול במלח בלילה הראשונה דפת נקי א"צ מלח.

א. ב. יקה אח"כ כזית מרור ^ב וישקענו כולו ^ג בחרוסת ולא ישהה אותו בתוכו שלא לבטל טעם מרירותו. ומטעם זה צריך לנער החרוסת מעליו. ויברך על אכילת מרור ^ד, ואוכלו בלא הסיבה ^ה.

א. ג. נוטל אח"כ מצה שלישית ובוצע ממנה וכורכה עם המרור ^ו וטובלה בחרוסת ^ז.

השלמה או על הפרוסה ואכילת מצה צריך כזית ע"כ כדי לצאת כל הדיעות יקה כזית מכל אחד, וכ"כ הפר"ח לדעת השו"ע והכי נהוג. כה"ח אות י"ז.

ו. וכתב המ"א דלכתחילה יש לבלוע כזית מרוסק בבת אחת, ובדיעבד אפי' אם אוכל מעט מעט ובלבד שלא ישהה באכילתו יותר מאכילת פרס. כה"ח אות ח"י.

ז. כל זה לכתחילה, אבל בדיעבד אפי' לא אכל אלא כזית אחד בלבד בין מהשלמה בין מהפרוסה בתוך כדי אכילת פרס יצא, ואפי' השיח באמצע האכילת כזית א"צ לחזור על הברכות כיון שלא השיח בין הברכה לאכילה. כה"ח אות י"ט.

ח. ואפי' אכל קלח אחד שלם אין זה בריה לצאת בה בפחות מכזית, כיון שאין יוצאין בשרשים א"כ הבריה חסרה. כה"ח אות כ'.

ויש לשער שיעור כזית בלי האויר שבין הירק ע"כ יש למעך האויר.

ט. וסוד המרור גימטריה מו"ת שהם הדינים הקשים, וצריך ללעוס אותם ולמתקם בשינים למתק המרירות שבהם, וע"כ בלע מרור לא יצא עד שילעסנו וימתקם לגבורות, וע"כ בלעיסת המרור יכוון למתק הדינים והגבורות. כה"ח אות כ"ב.

י. ואנו לא נוהגים לשוקעו כולו ע"פ שיטת הרי"ף והרמב"ם. כה"ח אות כ"ג.

יא. אחרי טיבולו כדי שלא יהיה הפסק. מי ששכח ואכל כורך לפני אכילת מרור יצא, ולא יברך על אכילת מרור, מ"מ יאכל כזית מרור לבד לצאת כל הדעות. כה"ח אות כ"ו.

יב. שהוא זכר לעבדות, ואם רצה לאוכלו בהסיבה רשאי, ב"י, וכ"כ הברכי יוסף, אבל המ"א בס"ק ו' כתב דאם אכלו בהסיבה יצא משמע דיעבד.

יג. כאן ג"כ צריך כזית מצה וכזית מרור. כה"ח אות ל'.

יד. וכאן אין צריך לנערה מן החרוסת כמו במרור שמתבלו בחרוסת ששם צריך שלא יתבטל טעם המרור. כה"ח אות ל"ב.

הגה: וי"א שאין לטובלו וכן ראיתי נוהגין.

א. ד. לפני אכילת הכורך אומר "זכר למקדש כהלל הזקן שהיה כורכן ואוכלן בבת אחת לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו", ואוכלן ביחד בהסיבה ש.

א. ה. כשיברך על אכילת מצה לא יסיה בדבר שאינו מענין הסעודה עד שיאכל כריכה זו ת, כדי שתעלה ברכת אכילת מצה על מצות הכורך, וכן ברכת על אכילת מרור גם לכריכה זו עם המרור.

או"ח סימן תעג פעיף ו
עיין לעיל דף קטז. עין משפט אות ג.

עין משפט ב. או"ח סימן תם פעיף ב

ב. ב. הרא"ש היה משתדל במצת מצוה ועומד על עשייתה, ומזרז העוסקים בה, ומסייע בעריכתן, וכן ראוי לכל אדם לעשות להטפל הוא בעצמו במצוה א.

עין משפט ג.ד. או"ח סימן תעג פעיף ה

ה. ה. הירקות שיוצאים בהם ידי חובה בפסח מדין מרור הם: חזרת ב,

ש. והרוקח כתב דאכלם בלא הסיבה, וכתב הפר"ח דאם אכלן בלא הסיבה יצא. כה"ח אות ל"ו.

ת. וי"א עד שיאכל האפיקומן, דברכת המצה גם על האפיקומן באה, מ"מ אם שח אינו חוזר ומברך דזה רק חומרא. כה"ח אות ל"ח-ל"ט.

א. בספר כוונות האר"י ז"ל כתוב שיטריח עצמו במצה של מצוה עד שיתחמם ויזיע ובזה תשבר הקלי' שנולדה משז"ל ומתבטלת. ט"ז ס"ק ב'. מ"מ יזהר שלא ינטף מהזיעה על העיסה דיי"א דזיעת אדם הוי כמי פירות ואז עם המים ממהרין להחמיץ. כה"ח אות י"ט. ואשה שתטחן ותלוש קמח למצת מצוה תהיה לה סגולה שלא תפיל פרי בנה. כה"ח אות כ'.

ב. היינו חסה, ואע"פ שאין בה מרירות ויש בה מתיקות מצוה בחזרת, כ"כ הב"י, ותחילתו מתוק וסופו מר זכר לשיעבוד שבהתחלה היה בפה רך ואח"כ בפרך. ורמז יש בה דרחמנא חס עלן.

עולשין, תמכא, הרחבינא, שהם מיני עשבים מרים, ומרור.

ויוצאים בעלים שלהם וכן בקלחין אבל לא בשורש א שלהם, ובעלין אין יוצאין אלא א"כ הם לחים ד, ובקלחים יוצאין בין לחים בין יבשים אבל לא בכבושים ה ולא שלוקים.

כולם מצטרפים לשיעור כזית, ועיקר המצוה בחזרת, ואם אין לו חזרת יחזור אחר הסדר שלהם כפי שהם שנויים במשנה.

הגה: אם אין לו אחד מאלו המוזכרים יקח לענה או ירק אחר מר.

הגה: חרוסת יעשה אותה עבה זכר לטיט, ואח"כ נותן בה מעט יין אדום זכר לדם.

הגה: עושים החרוסת י מפירות שנמשלו בהם ישראל כגון תפוחים, תאנים, אגוזים, רמונים, שקדים ונותנים עליהם תבלין כגון קנמון וזנגביל הדומים לתבן שהיו מגבלין בו הטיט.

או"ח סימן תעג פעיף ז

עין משפט הו.

עיין לעיל דף קטו: עין משפט אות ז.ח.

א ובפולין ובארצות אשכנז שלא היה מצוי נהגו לקחת כריי"ן אך הוא חריף מאוד וא"א שאדם יאכל ממנו כזית ע"כ היום יש לחזר אחר חסה ולאכול ממנה כזית. כה"ח אות ע"ב. ג. היינו בשורשים הקטנים המתפצלים לכאן ולכאן, אבל השורש הגדול שבו עומד הירק הוא בכלל קלח, ט"ז בשם מהרי"ו, והמ"א כתב שלא יקח מה שלמטה מן הקרקע דהוי שורש, ולכתחלה טוב לחוש אם לא שזה בשעת הדחק. כה"ח אות ע"ו.

ד. דעלים יבשים הם כעפרא בעלמא, רש"י דף ט"ל ע"ב. ולכן צריך שהעלין יהיו לחים ולא כמושין, וכ"כ המ"א בס"ק י"ג דיש להחמיר בזה, וכן שלא יהיו כבושין. כה"ח אות ע"ח.

ה. פי' רש"י היינו בחומץ, וה"ה אם שרה אותם מעת לעת אפי' במים הוי כבוש. מ"א ס"ק י"ד. ויש לחוש לדעת המ"א. כה"ח אות ע"ט.

ואם כבוש בתוך ציר או חומץ אם שהה כדי שיתננו על האור וירתיח ויתחיל להתבשל הוי כמבושל, דכיון שנשתנה טעמן ע"י הבישול והכבישה לא יוצאין בהם ידי חובה, לבוש.

ו. עיין בכף החיים אות צ"ט ואות ק' כיצד עשיית החרוסת ע"פ האר"י ז"ל.

עין משפט ז.

אור"ח סימן תעג פעיף ז
עין לעיל דף קטו: עין משפט אות ז.ח.

דף קטז:

עין משפט ד.

אור"ח סימן תעג פעיף ז
עין לעיל דף קטו: עין משפט אות ז.ח.